

Blink Nederlands – Jaarplanning, PTO en lessenseries leerjaar 1

Toelichting

Het maken van een **PTO** (Programma van Toetsing en Ontwikkeling of Programma van Toetsing Onderbouw) is wettelijk niet verplicht. Toch maken veel secties Nederlands een jaaroverzicht van leerstof en toetsen – summatief en formatief – voor zichzelf, de schoolleiding, de leerlingen en/of de ouders.

Het PTO hangt nauw samen met de **jaarplanning**: welke lessenseries worden in welke volgorde aangeboden?

Bij het maken van een jaarplanning zijn verschillende factoren van belang:

- Het aantal uren per week voor het vak Nederlands.
- Het aantal klassikale uren en aantal zelfstandige uren voor het vak Nederlands.
- De duur van een lesuur, variërend van 40 minuten tot 100 minuten.
- De visie van de school en van de sectie Nederlands op toetsing, lezen, spelling, enzovoort.

Het is onmogelijk om één jaarplanning aan te bieden die voor alle scholen passend is. Daarom adviseren we docenten om zelf met de sectie een jaarplanning en/of PTO te maken, passend bij hun school en hun visie op het vak Nederlands.

Om de sectie hierbij te ondersteunen en te inspireren bieden we drie jaarplanningen (met de mogelijkheden voor formatieve en summatieve toetsing) voor leerjaar 1 aan:

Voorbeeld jaarplanning	Aantal uren Nederlands	Blz.
A Standaardroute	2-3 uren van 50 minuten per week, waarvan minimaal 2 klassikaal	2
B Minimale route	1-2 uren van 50 minuten per week, waarvan minimaal 1 klassikaal	2
C Rijke route	3-4 uren van 50 minuten per week, waarvan minimaal 2 klassikaal	3

Voor alle plannings geldt: maak als sectie (en als docent) je eigen keuzes.

Als je voor het eerst met Blink Nederlands werkt, raden we je de Standaardroute (A) aan. Het jaar en de jaren erna kun je gaan spelen met de volgorde van de lessenseries en kun je naar eigen inzicht de vrije ruimte invullen.

Onderaan in dit document staat een beschrijving van alle lessenseries voor leerjaar 1.

A | Jaarplanning leerjaar 1 **Standaardroute**

(2-3 lesuren van 50 minuten per week, waarvan minimaal 2 klassikaal)

Onderdeel	Afsluiting*
Startles	-
De kooi	Eindopdracht
Lezen 1	Toets
Fictie 1	Eindopdracht
Vrije ruimte, bijv. Woordenschat en/of vrij lezen (Blinkotheek)	-
Verdacht	Eindopdracht
Schrijven 1	Toets
Grammatica 1**	-
Vrije ruimte, bijv. Spelling en/of vrij lezen (Blinkotheek)	-
Alert	Eindopdracht
Lezen 2	Toets
Vrije ruimte, bijv. Werkwoordspelling Level 1/2	Toets
Schrijven 2	Eindopdracht
Grammatica 2**	-

*Meer cijfers nodig? Gebruik de referentietoetsen van Blink: Leesvaardigheid 1, Leesvaardigheid 2, Schrijfvaardigheid 1, Taalverzorging 1 en Taalverzorging 2. Daarnaast kun je bij Verdacht een extra schrijfopdracht (e-mail) geven.

**In plaats van Grammatica 1 en Grammatica 2 kun je ook de Grammatica-case doen.

Onderaan in dit document staat meer informatie per lessenserie. Dit helpt je bij het maken van keuzes.

B | Jaarplanning leerjaar 1 **Minimale route**

(1-2 lesuren van 50 minuten per week, waarvan minimaal 1 klassikaal)

NB: als je nóg minder lestijd hebt, is ons advies:

doe minimaal Lezen 1 en 2, Schrijven 1 en 2 en twee verhalen.

Onderdeel	Afsluiting*
Startles	-
De kooi	Eindopdracht
Lezen 1	Toets
Fictie 1	Eindopdracht
Verdacht	Eindopdracht
Schrijven 1	Toets
De grammatica-case**	Eindopdracht
Alert	Eindopdracht
Lezen 2	Toets
Schrijven 2	Eindopdracht

*Meer cijfers nodig? Gebruik de referentietoetsen van Blink: Leesvaardigheid 1, Leesvaardigheid 2, Schrijfvaardigheid 1, Taalverzorging 1 en Taalverzorging 2. Daarnaast kun je bij Verdacht een extra schrijfopdracht (e-mail) geven.

**In plaats van de Grammatica-case kun je ook Grammatica 1 en Grammatica 2 doen.

Onderaan in dit document staat meer informatie per lessenserie. Dit helpt je bij het maken van keuzes.

- = lessenserie rond een verhaal
- = lessenserie met focus op een vaardigheid
- = vrije ruimte

C | Jaarplanning leerjaar 1 **Rijke route**

(3-4 lessen van 50 minuten per week, waarvan minimaal 2 klassikaal)

Hieronder zie je het hele aanbod van Blink Nederlands voor leerjaar 1.

NB: een aantal lessenseries voor de vrije ruimte is ook zeer geschikt voor leerjaar 2 (Poëzie, Fictie Extra). Daarnaast is er de Blinkotheek met een schat aan rijke teksten: artikelen, boeken en korte verhalen. Maak dus zelf je keuzes!

Onderdeel	Afsluiting*
Startles	-
De kooi	Eindopdracht
Woordenschat	Toets
Poëzie les 1 en 2 (koppelen aan Woordenschat)	-
Lezen 1	Toets
Twisterklaas (begin december)	-
Fictie 1	Eindopdracht
De grammatica-case, of Grammatica 1 en 2	-
Verdacht	Eindopdracht
Schrijven 1	Toets
Spelling (keuze 3 à 4 lessen n.a.v. Schrijven 1)	-
Werkwoordspelling (keuze level n.a.v. Schrijven 1)	Toets
Alert	Eindopdracht
Lezen 2	Toets
Schrijven 2	Eindopdracht
Spelling (keuze 3 à 4 lessen n.a.v. Schrijven 2)	-
Werkwoordspelling (keuze level n.a.v. Schrijven 2)	Toets
Poëzie les 3-4, of Spreken 1 les 1-3	-
Verzwegen	Eindopdracht
Poëzie les 5-8 (kan gekoppeld worden aan Verzwegen)	-
Fictie extra	Eindopdracht

*Meer cijfers nodig? Gebruik de referentietoetsen van Blink: Leesvaardigheid 1, Leesvaardigheid 2, Schrijfvaardigheid 1, Taalverzorging 1 en Taalverzorging 2. Daarnaast kun je bij Verdacht een extra schrijfpdracht (e-mail) geven.

Onderaan in dit document staat meer informatie per lessenserie.

- = lessenserie rond een verhaal
- = lessenserie met focus op een vaardigheid
- = vrije ruimte

Lessenseries van leerjaar 1

Voor uitgebreidere informatie over de lessen en stof die overgeslagen kan worden: zie factsheets bij de algemene documenten van de lessenseries.

Lessenseries leerjaar 1	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Effectieve lestijd	Afsluiting + beoordeling
STARTLES 	Losse les	In de startles maken leerlingen kennis met het vak Nederlands en Blink Nederlands. Door middel van acht verrassende filmpjes denken ze na over wat Nederlands is en wat het vak Nederlands inhoudt.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (informatie over de methode) - Spreken/gesprekken (gesprek) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	1 x 50 min	Geen.
DE KOOI 	Verhaal	Achter een oude kooi gaat een mysterie schuil dat de leerlingen gaan ontrafelen. Ze komen terecht op de site van een geheimzinnig Genootschap, waar ze via taalgames een gevaarlijke kraai uitschakelen. <i>Auteur fictie: Buddy Tegenbosch</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (grondig lezen: fictiefragmenten, nieuwsbericht, artikelen, e-mails, online informatie) - Schrijven (zakelijke e-mail, aantekeningen, formulier) - Spreken/gesprekken (overleg, samenvatting, feedback, presentatie) - Kijken/luisteren (filmpjes, audio) - Taal (symbool, beeldtaal, signaalwoord, hyperlink, spelling, zinsbouw, lettergreep) 	9 x 50 min.	Eindopdracht vmbo-k t/m vwo: - nieuwsbericht of trailer Eindopdracht vmbo-b: - nieuwsbericht of fotoverhaal Beoordelingsmogelijkheden: - eindproduct (leerlingen bedenken zelf beoordelingscriteria in les 7 of 8)
VERDACHT 	Verhaal	Er is een moord gepleegd. Wat is er gebeurd, wie is de dader en wat is het motief? Leerlingen lezen, schrijven, discussiëren en kijken/luisteren om de moord op te kunnen lossen. <i>Auteur fictie: Buddy Tegenbosch</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (grondig, scannend en zoekend lezen: fictiefragment, politiedossier, artikelen; informatie ordenen) - Schrijven (zakelijke e-mail, samenvatting, aantekeningen) - Spreken/gesprekken (verslag, discussie, presentie) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	9 x 50 min.	Eindopdracht: - Reconstructie maken: gebeurtenissen, dader, motief - Reconstructie presenteren - Facultatieve extra opdracht: e-mail schrijven. Beoordelingsmogelijkheden: - reconstructie en presentatie (<u>formulier</u>) - de extra e-mail
ALERT 	Verhaal	Vijf leerlingen zijn vermist tijdens een schoolkamp. Als ze eindelijk gevonden worden in een grot, blijkt het niet om een 'gewone' vermissing te gaan. Leerlingen zoeken uit wat er is gebeurd. <i>Auteur fictie: Elle van den Bogaart</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (grondig lezen en globaal lezen: fictiefragmenten, flapteksten, getuigenverklaringen, artikelen) - Schrijven (bericht, schrijfplan, aantekeningen, verhaal of nieuwsbericht, herschrijven, spelling) - Spreken/gesprekken (discussie, argumentatie, feedback, presentatie, interview (vmbo-b)) - Kijken/luisteren (filmpjes, voicemailbericht) 	9 x 50 min. vmbo-b: 7 x 50 min.	Eindopdracht vmbo-k t/m vwo: - nieuwsbericht, of eind van het verhaal Eindopdracht vmbo-b: - interview Beoordelingsmogelijkheid: - inhoud en presentatie van de tekst (<u>formulier</u>)

Lessenseries leerjaar 1	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Effectieve lestijd	Afsluiting + beoordeling
VERZWEGEN 	Verhaal (vmbo-k-vwo)	Dat de dingen niet altijd zijn zoals ze lijken, ontdekken de leerlingen in dit verhaal over de Tweede Wereldoorlog. Ze onderzoeken bronnen uit het verleden en het heden, en komen achter de trieste waarheid. <i>Auteur fictie: Martine Letterie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (grondig lezen: fictiefragmenten, online teksten, e-mails, reacties; informatie ordenen) - Schrijven (gedicht, e-mail, sociale media, antwoorden interviewvragen, correcte spelling) - Spreeken/gesprekken (vlogs, interview, overleg feedback, presentatie) - Kijken/luisteren (vlogs, nieuwsitems) 	7 x 50 min.	Eindopdracht - interview Beoordelingsmogelijkheden: - zakelijke mail les 3 - gedicht les 5 - inhoud en presentatie van het interview (<u>formulier</u>)
LEZEN 1 	Cursus	In deze lessenserie ontdekken leerlingen wat hun leesniveau is, wat het belang is van veel lezen (de 'leesmotor') en waar hun interesses liggen.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (tekstniveau, eigen leesniveau, voorkennis, onderwerp, leesmotor, leesmanieren, leesstrategieën, tekstgeraamte, titel, tussenkop, inleiding, afbeelding, bron, tekstbegrip, voorspellen) - Schrijven (formulieren, woordweb) - Spreeken/gesprekken (overleg, pleidooi, gesprek, discussie) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	8 x 50 min. 1 x 50 min. (toets)	Beoordelingsmogelijkheden: - pleidooi - afsluitende toets Beoordelingsmogelijkheden vwo: - eigen onderzoek (les 3/4) - afsluitende toets
LEZEN 2 	Cursus	In deze lessenserie ontwikkelen de leerlingen hun leesvaardigheden. De nadruk ligt op scannend en onderzoekend lezen en het lezen van online teksten. De leesrace maakt het extra spannend.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (tekstgeraamte, leesmanieren, leesstrategieën, leesrace (zoekend en globaal lezen), duo-lezen (grondig lezen), online lezen, verschil papier-online, eigen leesmotivatie, eigen leesontwikkeling) - Spreeken/gesprekken (gesprek, discussie, duo-lezen) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	5 x 50 min. 1 x 50 min. (toets)	Beoordelingsmogelijkheid: - afsluitende toets
SCHRIJVEN 1 	Cursus	Leerlingen krijgen enkele inzichten: schrijven = herschrijven, je kunt beter schrijven over een bekend onderwerp dan over een onbekend onderwerp, én: schrijven is te leren. Ze onderzoeken hun spellingniveau en -attitude.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (teksten van anderen) - Schrijven (schrijven en herschrijven, kenmerken van een goede tekst, tekstopbouw, doelgroep, ervaringen verwoorden, spelling, belang spelling, WH-vragen, spellingshulpmiddelen, schrijfplan, eindtekst schrijven) - Spreeken/gesprekken (overleggen, WH-vragen stellen en beantwoorden, feedback geven, oordeel uitspreken, presenteren, eigen tekst aanprijzen) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	8 x 50 min. vmbo-b: 6 x 50 min. 1 x 50 min. (toets)	Beoordelingsmogelijkheden: - tekst - afsluitende toets

Lessenseries leerjaar 1	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Effectieve lestijd	Afsluiting + beoordeling
SCHRIJVEN 2 	Cursus	Leerlingen schrijven een minitijdschrift en een langere tekst. Ze leren de stappen die nodig zijn voor het schrijven van een goede tekst en bepalen zelf hoeveel begeleiding ze hierbij willen.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (teksten van anderen; informatie verzamelen) - Schrijven (minitijdschrift, brainstorm, onderwerp afbakenen, steekwoorden en rode draad, alinea, deelonderwerpen, inleiding, kern, slot, kenmerken goede tekst, schrijfplan, spelfouten herkennen, herschrijven) - Spreken/gesprekken (ideeën uitwisselen, interview afnemen, open en gesloten vragen, feedback geven) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	6 x 50 min.	Beoordelingsmogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> - minitijdschrift (vmbo-b) (<u>formulier</u>) - eindtekst (vmbo-k t/m vwo) (<u>formulier</u>)
FICTIE 1 	Cursus	De leerlingen lezen tijdens de lessen het boek <i>De regels van drie</i> . In dit verhaal vormt de kust van IJsland het decor voor (familie)relaties, open plekken en weerbeschrijvingen. Gaat Twan opi Kas helpen met zijn geheime plan? (Marjolijn Hof, <i>De regels van drie</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (fictie: novelle lezen, personages, relaties, gebeurtenissen, open plekken, slot) - Schrijven (creatief schrijven, collage) - Spreken/gesprekken (drama, hoorspel, presentatie, feedback) 	6 x 50 min. Extra opdrachten (vmbo-gt t/m vwo) 2 x 50 min.	Beoordelingsmogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> - eindpresentatie - extra opdracht (vmbo-gt t/m vwo)
GRAMMATICA 1 	Cursus (vmbo-k t/m vwo)	Leerlingen ontdekken de functie van verschillende woordsoorten. Vmbo- en hv-leerlingen oefenen op drie niveaus. Vwo-leerlingen maken een zelftest, herhalen wat nodig is en doen onderzoek.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (werkwoorden, zelfstandig naamwoord, lidwoord, bijvoeglijk naamwoord, zelfstandig werkwoord, persoonsvorm, voltooid deelwoord, infinitief, hulpwerkwoord) - Lezen (teksten rond grammaticaal onderwerp, artikelen (vwo)) - Schrijven (zinnen rond grammaticaal onderwerp, onderzoeksverslag (vwo)) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	5 x 50 min. (flexibel)	Afsluiting vmbo-k t/m havo: Bij elke les worden de peperopdrachten afgesloten met een of twee toepassingsopdrachten. Afsluiting vwo: Posterpresentatie / presentatie onderzoeksresultaten
GRAMMATICA 2 	Cursus (vmbo-k t/m vwo)	Leerlingen ontdekken de functie van verschillende zinsdelen. Vmbo- en hv-leerlingen oefenen op drie niveaus. Vwo-leerlingen maken een zelftest, herhalen wat nodig is en doen onderzoek.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (persoonsvorm, werkwoordelijk gezegde, onderwerp en lijdend voorwerp) - Lezen (moeilijkheidsgraad in teksten analyseren (vwo)) - Schrijven (zinnen rond grammaticaal onderwerp, tekst over moeilijkheidsgraad van teksten (vwo)) - Spreken/gesprekken (teksten voorleggen (vwo)) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	vmbo-k t/m havo: 5 x 50 min. (flexibel) vwo: 6 x 50 min. (flexibel)	Afsluiting vmbo-k t/m havo: Bij elke les worden de peperopdrachten afgesloten met een of twee toepassingsopdrachten en aan het eind van les 5 is er een klassieke ontleedoefening Afsluiting vwo: Tekst over moeilijkheidsgraad van teksten

Lessenseries leerjaar 1	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Effectieve lestijd	Afsluiting + beoordeling
DE GRAMMATICACASE 	Vrije ruimte	Via deze cursus krijg je alle brugklassers op hetzelfde basisniveau, terwijl de leerlingen op hun eigen niveau werken. De leerlingen krijgen in Project X het meeste vrijheid, in Project Z krijgen ze meer begeleiding, Project Y zit daartussenin. De leerlingen leren van elkaar.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (hulpwerkwoord, zelfstandig werkwoord, zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, persoonsvorm, werkwoordelijk gezegde, onderwerp, lijdend voorwerp, samengestelde zin) - Schrijven (filmpje, poster of reclametekst) - Spreken/gesprekken (overleg, presentatie) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	6 x 50 min.	Beoordelingsmogelijkheid: - eindpresentatie (checklist)
SPELLING + APP 	Vrije ruimte	Leerlingen kunnen via deze cursus gericht de onderdelen van spelling oefenen die ze niet voldoende beheersen. Bied alleen de lessen aan die nodig zijn, behandel alleen wat nodig is en laat de leerlingen zo nodig extra oefenen met de app. Koppel spelling altijd aan schrijven.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (klinkerbotsing, lange en korte klanken, van meer woorden één woord maken, wel of geen -n aan het eind van een woord, woorden met en zonder hoofdletters, leestekens bij zinnen, klemtonen en uitspraaktekens, opzoekwoorden) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	(flexibel)	Beoordelingsmogelijkheid: - Advies: je kunt de beoordeling van spelling het best koppelen aan een schrijfopdracht.
WW-SPELLING + APP 	Vrije ruimte	Lessen + app werkwoordspelling op 3 niveaus. Leerlingen leren stap voor stap de werkwoordsvormen correct te spellen. De facultatieve lessen kunnen klassikaal gegeven worden; in de app kunnen leerlingen op hun eigen niveau oefenen en de uitleg lezen.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (spelling persoonsvorm tt, persoonsvorm vt, deelwoord; op niveau 1, 2 en 3) - Schrijven (spiekbriefje) 	(flexibel)	Beoordelingsmogelijkheden: - Toets (3 niveaus) - Advies: je kunt de beoordeling van werkwoordspelling het best koppelen aan een schrijfopdracht.
FICTIE EXTRA 	Vrije ruimte	De beste vriendin van Tess, Helena, wordt levenloos op het strand aangetroffen. De familie en de politie zijn in shock: wie zou de 17-jarige Helena hebben willen vermoorden? En waarom? De politie start een onderzoek. Tess begint haar eigen onderzoek. (Eva Burgers, <i>Windkracht 12</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (fictie: novelle lezen, personages, innerlijk en uiterlijk, relaties, gebeurtenissen, open plekken, open of gesloten einde) - Schrijven (slot van het verhaal) - Spreken/gesprekken (presentatie, gesprek) - Kijken/luisteren (filmpje) 	5 x 50 min.	Beoordelingsmogelijkheid: - schrijfopdracht

Lessenseries leerjaar 1	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Effectieve lestijd	Afsluiting + beoordeling
POËZIE 	Vrije ruimte	"De achterkant van taal" is de subtitel van deze cursus, die draait om de wereld die achter woorden kan schuilgaan. Leerlingen onderzoeken deze wereld en ontdekken de rijkdom van taal.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (poëzie, rijm, ritme, humor) - Schrijven (collage, gedicht) - Spreeken/gesprekken (discussie, moppen, voordracht, feedback, klassengesprek) - Kijken/luisteren (voordracht) 	8 x 50 min. (flexibel)	Beoordelingsmogelijkheid: - voordracht (les 7/8)
SPREKEN 1 	Vrije ruimte	Leerlingen organiseren een activiteit en ervaren het belang van goede mondelinge communicatie: brainstormen, overleggen, discussiëren, luisteren, telefoneren en presenteren.	<ul style="list-style-type: none"> - Schrijven (activiteitenplan) - Spreeken/gesprekken (overleg, presentatie, feedback, telefoongesprek, tips) - Kijken/luisteren (filmpjes, goed luisteren) 	5 x 50 min.	Beoordelingsmogelijkheid: - presentatie (les 3)
WOORDENSCHAT 	Vrije ruimte	De lessenserie besteedt aandacht aan het belang van woordkennis. Leerlingen leren op verschillende manieren te werken met woorden die ze niet (goed) kennen.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (moeilijke woorden in teksten; strategie) - Schrijven (woordenschrift, verhaal) - Spreeken/gesprekken (gesprek, discussie) 	6 x 50 min. (flexibel)	Beoordelingsmogelijkheid: - toets met eigen woorden (onderdeel van les 6)